

Till
Justitiedepartementet
Diariennr Ju2019/04217/L2

Ju.remissvar@regeringskansliet.se

Remissyttrande över promemorian Konkursförfarandet (Ds 2019:31)

Malmö tingsrätt har anmodats att yttra sig över rubricerad promemoria. Tingsrätten ställer sig bakom promemorians förslag och välkomnar en effektivisering och modernisering av konkursförfarandet. Promemorians förslag kommer att medföra att domstolarnas roll i konkursförfarandet renodlas och att tingsrättens handläggning av konkurser i större utsträckning kan inriktas på tvistiga frågor.

Tingsrätten har några övergripande synpunkter och har särskilt valt att yttra sig över frågor som främst har bäring på tingsrättens arbete med konkursärenden.

Överflyttning av uppgifter från domstol till konkursförvaltare

Det är positivt att uppgifter flyttas från domstolarna till tillsynsmyndigheten och konkursförvaltarna som redan i dag har centrala roller i konkursförfarandet. Enligt förslagen kommer ett stort antal uppgifter överflyttas till konkursförvaltarkollektivet. Tingsrätten ser inga principiella hinder mot att flytta uppgifterna, som många är av myndighetsutövande karaktär, till konkursförvaltarkollektivet. Att deras beslut kan överklagas och prövas av domstol är en nödvändig rättssäkerhetsgaranti vilket dessutom kan bidra till en enhetlig rättstillämpning.

Inledande av konkurs och utseende av konkursförvaltare

Tingsrätten bör även fortsättningsvis pröva samtliga konkursansökningar och utse konkursförvaltare.

I de fall sökanden föreslår en viss förvaltare kan det övervägas att införa en bestämmelse med krav som innebär att sökanden alltid ska ange skälen för önskemålet. Detta för att i möjligaste mån undvika jävsproblematik och förhindra otillbörliga förfaranden. Skälen bör därefter kommuniceras med tillsynsmyndigheten som ska yttra sig om den tilltänkta förvaltarens lämplighet enligt 7 kap. 3 § konkurslagen. I detta sammanhang bör även uppmärksammas när en konkurssökande borgenär framställer önskemål att en viss konkursförvaltare ska utses och konkursgäldenären därefter inkommer med en egen ansökan med ett eget förslag på konkursförvaltare.

Förslaget att en konkursansökan ska kunna inges elektroniskt till tingsrätten kommer leda till ett enklare och effektivare konkursförfarande. Med högt ställda krav på den elektroniska underskriften från enskilda sökande riskeras inte rättssäkerheten. Detsamma gäller förslaget om elektronisk ansökan om företagsrekonstruktion.

Det är positivt att formkravet att gäldenären vid egen ansökan om konkurs ska inge en förteckning över sin ekonomi tas bort.

Bekräftelse av bouppteckningen

Det är av vikt att offentlighetsprincipen iakttas i samband med bouppteckningssammanträdet även om det genomförs av konkursförvaltaren. Det är bra att möjligheten finns för konkursförvaltaren att begära ett sammanträde inför tingsrätten i de fall som exemplifieras i författningskommentaren till 6 kap. 3 §. Fråga är varför det ska vara två olika förfaranden – *bekräftelse av bouppteckningen* som sker på heder och samvete hos konkursförvaltaren respektive *edgångssammanträde* med avläggande av ed inför rätten. Tingsrätten anser att det hade varit en fördel med ett enhetligt förfarande i form av ett *bouppteckningssammanträde* i första hand hos konkursförvaltaren och i andra hand ett bouppteckningssammanträde vid tingsrätten där gäldenären på heder och samvete bekräftar riktigheten av bouppteckningen.

Bevakningsförfarandet

Enligt gällande ordning hanterar tingsrätten en rad inlagor som ska vidarebefordras till konkursförvaltaren. Förslagen innebärande att bevakningsförfarandet

ska hanteras av konkursförvaltaren så länge det inte är tvistigt är den mest effektiva ordningen. Tingsrätten är av samma uppfattning som den som anges i promemorian gällande att en bevakningstvist som inte kan lösas på frivillig väg alltjämt är en uppgift som ska förbehållas domstol.

När det gäller frågor om rättens handläggning av bevakningstvisten är det en lämplig ordning att det är konkursförvaltaren som ska överlämna tvister som inte har förlikts till rätten. Det är inte nödvändigt att ”bevakaren” ska behöva ”resa tvist” som nämns som en möjlig handläggningsform. Däremot bör ”bevakaren” på ett tydligt sätt i ett tidigt skede, förslagsvis redan av konkursförvaltaren innan överlämnande till rätten, informeras om risken att behöva stå rättegångskostnader efter en prövning i rätten.

Ackord i konkurs

Tingsrätten anser att frågan om förfarandet med ackord i konkurs ska kvarstå i sin nuvarande form, användas i annan form alternativt helt avskaffas bör utredas närmare.

Domstolsprövningen i konkursärenden

Tingsrätten ser inga hinder att lagen om domstolsärenden ska tillämpas i domstol vid handläggning av konkursärenden men att vid prövning av frågor om säkerhets- och tvångsåtgärder ska rättegångsbalken tillämpas. Enligt författningsförslaget beträffande 1 kap. 6 § konkurslagen anges att *Om en annan lag innehåller någon bestämmelse som avviker från denna lag, tillämpas den bestämmelsen*. Regleringen avser att markera konkurslagens subsidiära karaktär, men av författningskommentaren är lagen om domstolsärenden subsidiär till konkurslagen. Även om detta framgår av 16 kap. 6 § konkurslagen och 2 § lagen om domstolsärenden kan det av tydlighetsskäl vara lämpligt att detta framgår av lagtexten i ett sammanhang och att det således redan framgår av lydelsen av 1 kap. 6 § konkurslagen alternativt att det införs en hänvisning i denna bestämmelse till 16 kap. 6 § konkurslagen.

I promemorian diskuteras begreppen *förhandling* och *sammanträde* (s. 388). Det framförs att det i och för sig framstår som lämpligt att i konkurslagen genomgå-

ende använda det modernare begreppet *sammanträde* och därmed göra en anpassning till ärendelagens begreppsanvändning. Till skillnad från det som blir slutsatsen i promemorian anser tingsrätten att det är motiverat att göra en fullständig översyn av konkurslagens bestämmelser och justera dessa så att ett enhetligt begrepp används. Detta för att tillförsäkra enhetlighet och för att undvika begreppsförvirring.

I promemorian anges att det torde vara mycket ovanligt att det begärs och hålls partsförhör under sanningsförsäkran i ett konkursärende. Enligt tingsrättens erfarenhet förekommer förhör under sanningsförsäkran i relativt stor utsträckning, särskilt vid konkursförhandling där annan borgenär än staten är sökande. Förhör under sanningsförsäkran förekommer också vid förhandlingar om tvistig fordran. Tingsrätten anser därför att det i det fortsatta lagstiftningsarbetet finns skäl att överväga att i konkurslagen införa en bestämmelse om denna möjlighet.

När det gäller frågan om rättegångskostnader i konkursärenden bör det i det fortsatta lagstiftningsarbetet övervägas att införa en bestämmelse som reglerar vad som gäller för rättegångskostnader i konkursärenden. Enligt gällande ordning tillämpas många olika regelverk och prejudikat som inte har lagfästs (se till exempel 32 § ärendelagen, rättsfallet NJA 2015 s. 374 och Europadomstolens rättsfall *Stankiewicz mot Polen*). En sammanhållande reglering i konkurslagen skulle underlätta för enskilda sökanden men även för de tillämpande instanserna så att de på ett snabbt och enkelt sätt ska kunna sätta sig in i vad som gäller i rättegångskostnadshänseende.

När det gäller frågan om notariers behörighet att handlägga konkursärenden instämmer tingsrätten med promemorias förslag att det även framöver ska finnas utrymme för notarier att i de fall det bedöms lämpligt pröva vissa tvistiga konkursansökningar och hålla edgångssammanträde. Mot bakgrund av att det kan antas att möjligheten till detta kommer att minska om promemorias förslag införs finns det ännu starkare skäl än i dag för att det införs utbildningsinslag om handläggning av konkursärenden i den centrala utbildningen som Domstolsverket anordnar för tingsnotarier.

Tingsrätten är positiv till promemorians förslag att handläggningen av konkursärenden ska koncentreras till färre tingsrätter. I promemorians avsnitt 3.3 anges att konkursärenden i dag handläggs av tingsrätten och inte av enskilda domare. Denna skrivning är missvisande. Bland annat i Malmö tingsrätt är det särskilt utsedda konkursdomare som ansvarar för handläggningen av samtliga konkursärenden och som alltså har en god inblick i hela förfarandet. De föreslagna förändringarna i promemorian innebär att de frågor som ska prövas i tingsrätten blir färre och mer komplicerade. Detta talar starkt för att dessa ska handläggas av färre tingsrätter och av särskilt utsedda domare som har möjlighet upprätthålla erforderlig kompetens.

Kungörelser och underrättelser

Förslagen i detta avsnitt kommer att effektivisera och förenkla arbetet med konkursärenden. Tingsrätten ställer sig mycket positiv till de föreslagna ändringarna i detta avsnitt.

Kostnader och avgifter

Det bör övervägas hur sökande ska upplysas om innebörden av bestämmelserna om borgenärs ansvar för konkurskostnader. Detta är något som en sökande skulle behöva informeras om i samband med att en ansökan om konkurs ges in till tingsrätten.

Förslagets konsekvenser

I avsnitt 20.3 anges att konsekvenserna att konkursförvaltarna ges ett utökat ansvar i konkursförfarandet endast bedöms leda till något högre kostnader. Mot bakgrund av omfattningen av de uppgifter som överförs till konkursförvaltarna ställer tingsrätten sig frågande till denna bedömning och det kan i den fortsatta beredningen av promemorian finnas anledning att närmare utreda omfattningen av de högre konkurskostnaderna innan samtliga uppgifter flyttas över från domstol eller myndighet till ett privaträttsligt subjekt. En utgångspunkt bör vara att arbetsuppgifter som är av mer administrativ karaktär bör utföras av den organisation som drar minst kostnader. Detta då borgenärskollektivet annars kan komma att drabbas alltför negativt av högre administrativa kostnader. Det kan därför behöva

övervägas om tillsynsmyndigheten skulle kunna utföra vissa av de arbetsuppgifter som enligt förslaget konkursförvaltarna ska utföra.

Författningsförslag och författningskommentar

Det bör övervägas att inleda konkurslagen med en innehållsförteckning.

När det gäller användandet av så kallad statisk hänvisning till EU-förordningar, exempelvis 2015 års insolvensförordning (se t.ex. föreslagen lydelse av 2 kap. 1 § sista stycket konkurslagen), är det tingsrättens uppfattning att denna metod är otillgänglig och skapar merarbete för de som ska tillämpa lagstiftningen. För tydlighetens skull bör vad som gäller tydligt framgå redan av konkurslagens bestämmelser.

Som ovan

Erik Noltorp

Anna Tengberg

I handläggningen av detta ärende har rådmännen Erik Noltorp och Anna Tengberg deltagit.